

ANESTESIOLOGIAA ETELÄ-KARJALASSA

Useimmat meistä ovat aloittaneet Lappeenrannassa uransa apulaislääkärinä, käyneet erikoistumassa ja palanneet tänne valmistuttuaan.

Sairaalatoiminnan historiaa Etelä-Karjalassa

► Nykyinen Etelä-Karjalan keskus-sairaala sijaitsee Lappeenrannassa Saimaan rannalla. Ensimmäinen maininta sairaalasta ”maalaislasaretti” löytyy 1760-luvulta. Vuodelta 1888

löytyy merkintä kaksihuoneisesta sairaalasta, jossa tehtiin ensimmäinen leikkaus vuonna 1895. Myöhemmin 16-paikkainen kaupunginsairaala valmistui Kirkkokadulle 1905. Tilapäinen kulkutautisairaala oli 1930-luvulla mm. Linnoituksen Upseerien talossa,

jossa nykyisin toimii kahvila ”Majurika”. Linnoituksessa Vesiportinkujalla on alun perin tartuntatautisairaalaksi sotilaskäyttöön 1900-luvun alussa perustettu tiilirakennus, joka on toiminut mm. Lappeenrannan synnytyssairaalana vuosina 1944-55.

Ilmakuva nykyisestä EKKS:sta upeine ympäristöineen.

Sodan aikana Linnoituksessa toimi 1000-paikkainen sotavankisairaala. Joutsenon Tiurunniemeen 1939 perustettu tuberkuloosiparantola toimi sodan ajan 1939-44 sotilassairaala. Sodan jälkeen Viipurin ja Enson sairaaloiden jäätyä rajan taakse oli tarvetta rakentaa uusi sairaala Lappeenrantaan, ja päätös sairaalan rakentamisesta tehtiin 1940-luvun lopulla. Rakennustyöt alkoivat 1952, ja Etelä-Saimaan keskussairaala valmistui Lappeenrannan Kahilanniemeen kevättalvella 1955. Se oli valmistus- saan maamme kolmas keskussairaala ja edusti aikansa huippua. Vuonna 1989 hallintouudistuksessa nimeksi vaihtui Etelä-Karjalan keskussairaala. Sairaalan laajennustyö alkoi 1991,

ja keväällä 1992 leikkausosasto sekä teho-osasto siirtyivät nykyisiin tiloihinsa. Päiväkirurgiaa varten rakennettiin oma siipi ensiapuolikliinikan katolle 1998, ja sitä laajennettiin 2005. Kipupoliklinikka toimii päiväkirurgisen yksikön yhteydessä.

2000-luvulla Etelä-Karjalassa päätettiin yhdistää erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuolto ja sosiaalipuoli. Näin syntyi Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksote. Tämä varsin mittava muutos astui voimaan vuoden 2010 alusta. Rakenteet ja organisaatio muuttuivat mm. siten, että konservatiivista tai operatiivista tulosyksikköä ei enää ole, vaan kaikki klinikat ovat omia yksiköitä johdossaan ylilääkärit. Ylilääkäreitä johtaa sairaalapuolella johtajaylilääkäri, joka työskentelee terveystieteiden johtajan alaisena. Ylihoitajia ei enää ole, ja koko Eksotea johtaa toimitusjohtaja. Eksote on tällä hetkellä alueen suurin työnantaja vajaalla 4000 työntekijällä. Parkkitalon rakentaminen on parhaillaan käynnissä anestesialääkäreiden kanslian ikkunan alla.

Leikkausosasto

ALTEK-yksikkö muodostuu anestesia-, leikkaus- ja teho-osastosta sekä päiväkirurgisesta yksiköstä, kipupoliklinikasta ja välinehuollosta. Se on yksi Eksoten sairaalapalveluiden suurimpia yksiköitä. Anestesiaylilääkärillä on noin 170 alaista, joista anestesialääkärin virkoja on 15 ja yksi erikoistuvan virka. Lappeenrannassa on vasta tapahtunut vallanvaihto. Ylilääkäri Juhani Toivonen jäi eläkkeelle 1.9.2011, ja uutena ylilääkärinä toimii Seppo Mustola. Päiväkirurgisesta yksiköstä vastuuta kantaa osastonylilääkäri Raija Kuisma ja kipupoliklinikasta osastonylilääkäri Jukka Lempinen. Teho-osastolla ylilääkärinä toimii Seppo Hovilehto. Lisäksi anestesiayksikössä on yksi apulaisyylilääkäri Kaisu Palmen. Suurimpia haasteita on tällä hetkellä anestesia-leikkaustietojärjestelmän ja toiminnanohjausjärjestelmän hankinta. Vaatimusmäärittelyt on tehty, ja kilpailutus on juuri käynnistynyt. Tietojärjestelmien hankkimista on suunniteltu yli kymmenen vuotta,

mutta vasta nyt hanke näyttää toteutuvan.

Sairaalamme leikkausosastolla on yhdeksän salia ja kymmenpaikkainen heräämö. Työskentely anestesialääkärinä on monipuolista. Kaikki kirurgian erikoisalajat ovat edustettuina avosydänkirurgiaa ja neurokirurgiaa lukuun ottamatta. Myös gynekologit sekä korva- että silmälääkärit käyttävät palvelujamme. Leikkauksia sairaalassamme tehtiin viime vuonna 8725 ja näistä 5489 tehtiin ison leikkausosaston puolella. Synnytyksiä oli 1171 vuonna 2011. Synnytyskivun lievitykseen pistämme epiduraalipuudutuksia vuodessa lähes 300 ja spinaalipuudutuksia noin 100.

Päivystysaikana etupäivystäjän vastuulle kuuluu sekä leikkaussali että teho-osasto. Lisäksi osallistumme huonokuntoisten potilaiden hoitoon koko sairaalassa. Pari vuotta sitten aloittamamme takapäivystys on todettu hyväksi helpottaessaan etupäivystäjän työmäärää erilaisissa tilanteissa. Maaliskuussa 2012 leikkaussalihoitajat aloittivat vuorotyön, ja nyt päivystystiimi on sairaalassa ympäri vuorokauden. Heräämö sulkeutuu arkisin klo 20. Yöllä pyrimme tekemään vain välttämättömät leikkaukset, ja tässä olemmekin päässeet hyvään yhteisymmärrykseen kirurgien kanssa.

Kaupunkia ympäröivä luonto tarjoaa loistavat mahdollisuudet monenlaisille liikuntaharrastuksille. Joukostamme löytyy intohimoisia juoksijoita, pyöräilijöitä, hiihtäjiä ja melojia. Anestesiaklinikan hyvä yhteishenkeä on vuosikymmenien ajan pidetty yllä vapaa-ajan kokonutumisilla. Mm. hiihdon ja kalastuksen merkeissä on muutama ikimuistoinen viikonloppu tullut vietettyä Saimaalla sekä Suomenlahdella. Jotain tästä hyvästä yhteishengestä kertoo myös se, että useimmat anestesialääkäreistämme ovat aloittaneet anestesiasauransa täällä apulaisyylilääkärinä ja erikoistuttuaan palanneet tänne ”mie ja sie” – kaupunkiin.

”Ilo pintaan vaikk’ sydän märkänis”

>>

KUVA RAIMO SUOMELA

Päiväkirurginen yksikkö

Päiväkirurgista toimintaa oli Etelä-Karjalan alueella jo 1990-luvun alkupuolella Lappeenrannan kaupungin Armilan sairaalassa sekä Imatran Honkaharjun sairaalassa. Armilan kirurgia siirtyi Etelä-Karjalan keskussairaalaan syksyllä 1997, ja uusi päiväkirurginen yksikkö valmistui keväällä 1998. Siinä oli kolme leikkaussalia ja toimenpidehuone. Toimintaa aloiteltaessa henkilökunta vieraili Englannissa useissa päiväkirurgisissa yksiköissä perehtymässä käytäntöihin. Toiminnan kasvaessa tarvittiin lisää tilaa, ja laajennusosa saatiinkin käyttöön syksyllä 2005. Nyt yksikössä on viisi leikkaussalia ja toimenpidehuone. Koemme, että tilat ovat kaikin puolin avarat ja viihtyisät sekä potilaille että henkilökunnalle. Imatran toiminta siirtyi yksikköömme 2005.

Aikaisemmin olimme pelkästään päiväkirurginen yksikkö, mutta viime vuonna aloitimme myös LYHKI-toiminnan. Etelä-Karjalan keskussairaalassa päiväkirurgian osuus elektiivisistä leikkauksista on 50 % useimpien erikoisalojen ollessa edustettuina. Henkilökuntaa on hieman päälle 30, joista anestesiaääkäreitä on 2-3. Hyvät tilat, työvälit ja karjalainen iloisuus sekä välittömyys tekevät yksiköstämme mukavan työpaikan!

Kipupoliklinikka

Kipupoliklinikka on toiminut itsenäisenä yksikkönä maaliskuusta 1993 lähtien, joten 10-vuotisjuhlavuosi on tulossa. Jo tätä ennen anestesiakollega Matti Vähämurto hoiti kipupotilaita oman työnsä ohella lähinnä erilaisin puudutuksin, joiden osuus tämän päivän kipupoliklinikan toiminnassa on melko pieni. Esimerkiksi vuonna 2011 laitettiin sympaattisia blokadeja kaksi, fasettipuudutuksia 9 ja aiemmin niin kovin suosittuja epiduraalisia kortikoideja kaksi. Sen sijaan takajuostestimulaattoreita laitettiin jo 18. Ensikäyntejä kipupoliklinikalla oli viime vuonna 116 ja uusintakäyntejä 225. Läheteitä tuli 263, joista palautettiin vastineen kera noin neljäsosa. Tämän hetken miehitykseen kuuluvat sairaanhoitaja täydellä ja APS (Acute Pain Service) -hoitaja 50 % työpanoksella. Lääkäreistä oyl Jukka Lempinen pitää poliklinikavastaanottoa kaksi päivää viikossa, Seppo Mustola yhden, sekä Eero Vuorinen vierailijana parina päivänä kuukaudessa.

Teho-osasto

Sairaalan teho-osasto toimii leikkauksalin vieressä 1992 valmistuneissa tiloissa. Henkilökunta on mitoitettu kuuden potilaspaikan mukaan, mutta tarvittaessa käytettävissä on lisäksi kaksi juuri remontoitavaa

eristyspaikkaa. Lääkärimitoitus on 1½ lääkäriä riippuen anestesiaääkärimiehityksestä. Hoitovälineistö on asianmukaista mahdollistaan vajaan 400 vuosittaisen teho-osastopotilaan hoidon. Tehovalvontaosaston ja yöheräämön puuttumisesta huolimatta potilas materiaali on keskimääräistä raskaampaa (APACHE II 21) hoitoajan ollessa 3,7 vuorokautta.

Villimiehen kaupungista

Lappeen pitäjä perustettiin 1300-luvulla. Pitäjä ulottui Saimaan etelärannalle. Lappeen pitäjään kuuluneella Lapvedenrannan markkinapaikalle (nykyinen matkustajasatama) tuotiin tervaa ja muita markkinatuotteita laajalta alueelta. Vuonna 1649 Lappeenranta sai kaupunkioikeudet kuningatar Kristiinalta, joka perustamisasiakirjassa antoi kaupungille sinetin. Tässä sinetissä oli kuviona villi metsäläinen, siis villimies järven rannalla eli Villmanstrand. Lappeenrannan kaupunki perustettiin nykyisen linnoituksen paikalle, ja kaupungin linnoittaminen aloitettiin 1720-luvulla. Nykyään linnoitusalueella oleva rakennuskanta on hyvin vaihtelevaa. Alueen vanhimmat rakennukset, kuten Suomen vanhin ortodoksinen kirkko ja komendantin talo ovat 1770-luvulta, puurakennukset 1800-luvulta ja tiiliset sotilaskasarmit viime vuosisadan alusta. Viipurin jäätyä Venäjän puolelle on Lappeenrannasta tullut karjalaisen heimon vara-Viipuri. Lappeenranta pitää yllä Viipurin kulttuuriperintöä. Linnoituksen pohjoiskärjessä sijaitsevassa Etelä-Karjalan maakuntamuuseossa on mittava kokoelma Viipurin historiaa mukaan lukien kaupungin pienoismalli. Kaupungilla oli aiemmin vahva sotilaallinen leima. Täällä on toiminut Karjalan Tykistörykmentti, Suomen Rakuunarykmentti ja myöhemmin Uudenmaan Rakuunapataljoona aina vuoteen 1989 saakka. Nykyään sotilasperinnettä pitää yllä päällystöopisto.

Lappeenranta on Etelä-Karjalan maakunnan elinkeinoelämän ja moni-ilmeisen kulttuurin keskus. Rajan läheisyys sekä kaupungin sijainti tekevät Lappeenrannasta merkittävän tavara- ja henkilöliikenteen keskuksen, jossa kansainvälisyys

”Viipurin läänillä volontäärinä”

Ylhäällä vas Ilmar Efendijev, Sisko Mäntylä, Jukka Lempinen, Kaisu Palmen, Andrus Köiv, Sanna Kojo, Pekka Tiainen, Tarja Kempainen, Kaisa Kimari, Airi Tiirats, Anne Kirsi. Alhaalla Seppo Mustola ja Raija Kuisma.

KUVA JUHANI KYLLÄINEN

kuuluu arkeen. Lappeenrannan värikäs historia kahden erilaisen kulttuurin rajakaupunkina näkyy parhaiten kaupungin vanhimman osan linnoituksessa, jossa sijaitsevat kaupungin museot, kujat, galleriat ja käsityöläisten työtilat. Lappeenrannan tax-free -myynnin volyyymi on samaa tasoa Helsingin kanssa. Lappeenrannalle on tärkeää myös teollisuus, sillä suurimpiin työnantajiin kuuluvat UPM-Kymmene ja Outotec. Uunituoreet Angry Birds -karkit lähtevät maailmalle täältä. Satamatorilta lähtevät risteilyt Saimaalle ja Viipuriin. Saimaan kanavan toimintaan voi tutustua myös kuivalla maalla kanavamuseossa tai seuraamalla sivusta sulutusta.

Nykyinen Lappeenranta on kasvanut kuntaliitosten (Lappeen kunta ja Lauritsalan kauppa 1967, Nuijamaan kunta 1989, Joutsenon kaupunki 2009, Ylämaan kunta 2010) myötä 1756 neliökilometrin laajuiseksi rajakaupungiksi, jolla on yhteistä rajaa Venäjän kanssa 70 kilometriä. Asukkaita Lappeenrannassa on yli 72 000. Lappeenranta on yliopisto-kaupunki, ja Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa opiskelee noin 5 500 opiskelijaa. Lisäksi Saimaan ammattikorkeakoulussa opiskelee 2 700 ja ammattiopistossa 3 000 opiskelijaa.

Lappeenrannassa sijaitsee Suomen vanhin lentokenttä, josta on viikoittaisia lentoja Riikaan, Milanoon ja Kööpenhaminaan. Miljoonakaupunki Pietariin junamatka kestää vain 1,5 tuntia. Kesäisin täältä Suomen lämpimimmistä kolkasta Saimaan rannalta ei tosin huvita lähteä mihinkään! ■

Tarja Kempainen
Erikoislääkäri

Kaisu Palmen
Apulaisylilääkäri

Seppo Mustola
Ylilääkäri

Seppo Hovilehto
Teho-osaston ylilääkäri

Raija Kuisma
Päikin osastonylilääkäri

Jukka Lempinen
Kipupoliklinikan osastonylilääkäri

Etäisyyksiä Lappeenrannasta

Helsinkiin	225 km
Imatralle	37 km
Viipuriin	63 km
Pietariin	201km
Milanoon	2812 km

Perustietoja Lappeenrannasta

Perustettu	1649
Väkiluku	72 156
Pinta-ala	1 723 km ²
Lappeenrannalla yhteistä rajaa Venäjän kanssa	70 km
Eksoten väestöpohja:	133 311 (31.12.2011)

Päiväkirurgisen yksikön viihtyisyyttä.

KUVA: RAIJA KOSKENEN

Tarpeen tullen meillä osataan juhlia. Tässä saattamme pitkäaikaista työtoveria ylilääkäri Matti Vähämurtoa eläkkeelle: Tarja Kempainen (vas:lla), Kaisu Palmen, Seppo Mustola, Sanna Kojo (takana), Anne Kirsi, Seppo Hovilehto (takana) sekä Kaisa Kimari.

KUVA: ANU KAUVONEN